

ÁFORM UM LAGASETNINGU

– sbr. samþykkt ríkisstjórnarinnar frá 24. febrúar 2023, 1.–4. gr.

Málsheiti og nr.	Frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum um skatta og gjöld (tollar, skilagjald o.fl.). Mál nr. 17 á þingmálaskrá fjármála- og efnahagsráðherra á 157. löggjafarþingi 2025-2026.
Ráðuneyti /verkefnisstjóri	Fjármála- og efnahagsráðuneyti; skrifstofa skattamála.
Innleiðing EES-gerðar?	☐ Já ☒ Nei
Dags.	25. september 2025.

A. Úrlausnarefni

- Forsaga máls og tilefni.** Áformað er að leggja fram frumvarp þar sem lagðar verða til nauðsynlegar breytingar á ýmsum lögum á sviði skatta og gjalda og fleiri laga. Hér er m.a. um að ræða ákvæði á sviði tollamála, staðgreiðslu opinberra gjald, staðgreiðslu skatts á fjármagnstekjur o.fl.
- Hvert er úrlausnarefnið?** Um er að ræða ýmsar nauðsynlegar breytingar á skattalöggjöf sem tengjast bæði skattlagningu lögaðila og einstaklinga. Þá er um að ræða tillögu þess efnis að eftirlitsnefnd með framkvæmd viðbótar- og stuðningslána til fyrirtækja sem orðið hafa fyrir verulegu tekjutapi vegna heimsfaraldurs kórónuveiru verði lögð niður.
- Að hvaða marki duga gildandi lög og reglur ekki til?** Samkvæmt 40. gr. Stjórnarskrár Íslands, nr. 33/1944, má engan skatt á leggja né breyta né af taka nema með lögum. Þá segir í 77. gr. að skattamálum skuli skipað með lögum og ekki megi fela stjórnvöldum ákvörðun um hvort leggja skuli á skatt, breyta honum eða afnema hann. Þá verði enginn skattur lagður á nema heimild hafi verið fyrir honum í lögum þegar þau atvik urðu sem ráða skattskyldu.

B. Markmið

- Stefna hins opinbera á viðkomandi málefnasviði/málaflokki.**
Framtíðarsýn málefnasviðs 5, Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla, er að styrk stjórn fjármála stuðli að stöðugleika og styðji við skilvirka þjónustu og bætt lífskjör á Íslandi. Meginmarkmið málefnasviðsins er að rekstur og þjónusta ríkisins stuðli að verðmætasköpun og sé samræmd, gagnsæ og hagkvæm. Meginmarkmið málaflokksins 5.1, Skattar og innheimta, eru bætt skattskil og færri undanþágur í skattkerfinu.
- Markmið sem að er stefnt með lagasetningu í ljósi úrlausnarefnis og stefnu stjórnvalda.**
Með frumvarpinu er stefnt að því að leggja til ýmsar breytingar á ýmsum lögum sem flest eru á sviði skatta og gjalda með það m.a. að markmiði að auka skilvirkni í framkvæmd og gera löggjöfina skýrari.

C. Leiðir

- Ekkert aðhafst - hvaða afleiðingar hefði það?** Ákvæði frumvarpsins stefna m.a. að aukinni skilvirkni í framkvæmd. Verði ekkert aðhafst munu nauðsynlegar breytingar í átt að meiri skilvirkni ekki eiga sér stað.
- Önnur úrræði en lagasetning sem metin hafa verið.** Þar sem m.a. er um að ræða nauðsynlegar breytingar á lagaákvæðum á sviði skatta koma önnur úrræði ekki til greina, sbr. ákvæði 40. og 77. gr. Stjórnarskrár Íslands, nr. 33/1944.
- Mögulegar leiðir við lagasetningu.** Breytingar á gildandi lagaákvæðum.

D. Hvaða leið er áformuð og hvers vegna?
1. Stutt lýsing á þeirri leið sem áformuð er og rökstuðningur fyrir henni. Meginefni frumvarpsins felur í sér ýmsar nauðsynlegar breytingar á ýmsum lögum sem flest eru á sviði skatta og gjalda. 2. Helstu fyrirhuguðu breytingar á gildandi lögum og reglum, hvort heldur bætt er við eða fellt brott. Breytingar í tengslum við eftirfarandi eru m.a. fyrirhugaðar: • Réttur aðila samkvæmt útgöngusamningi Bretlands úr Evrópusambandinu og Evrópska efnahagssvæðinu verði tryggður í lögum um tekjuskatt, nr. 90/2003, m.a. að því er varðar barnabætur. • Bráðabirgðaákvæði LXVII í lögum um tekjuskatt, nr. 90/2003, sem kveður á um herra hlutfall og fjárhæð frádráttar einstaklinga vegna hlutabréfakaupa, framlengt um tvö ár. • Frestur til greiðslu á innviðagjaldi lengdur úr 7 dögum í 15 daga. • Framlenging á ákvæði til bráðabirgða EE í búvörulögum, nr. 99/1993, um tímabil lægri tolla á grænmeti. • Hapdrætti Háskóla Íslands verði undanþegið skattskyldu af fjármagnstekjum. • Hækkun á fjárhæð frítekjumarks barna. • Mat á virði hlutabréfa til ákvörðunar erfðafjárskatts. • Styrking ákvæða um gjalddaga og álagningu áfengis-, tóbaks- og nikótíngjalds hjá tollfrjálsum verslunum. • Framlenging á bráðabirgðaheimild til að reka blandaða tollvörugæmslu. • Niðurlagning eftirlitsnefndar með framkvæmd viðbótar- og stuðningslána til fyrirtækja sem orðið hafa fyrir verulegu tekjutapi vegna heimsfaraldurs kórónuveiru. • Heimild til beitingar verndarráðstafana.
E. Samræmi við stjórnarskrá og þjóðarétt – aðrar grundvallarspurningar
1. Koma áformin inn á svið stjórnarskrár og þjóðréttarskuldbindinga? Já, að því er varðar ákvæði 40. og 77. gr. stjórnarskrárinnar þar sem kveðið er á um að skattamálum skuli skipað með lögum. Þess verður gætt við samningu frumvarpsins að efni þess og framsetning samrýmist þeim ákvæðum. 2. Varða áformin ákvæði EES-samningsins um ríkisaðstoð, tæknilegar reglur um vöru og fjarþjónustu eða frelsi til að veita þjónustu? Nei. 3. Er önnur grundvallarlöggjöf sem taka þarf tillit til? Nei.
F. Samráð
1. Hverjir eru helstu hagsmunaaðilar? Frumvarpið snertir fyrst og fremst skattskylda aðila, bæði einstaklinga og lögaðila en einnig stjórnsýslu skattamála auk eftirlitsnefnd með framkvæmd viðbótar- og stuðningslána. 2. Er skörun við stjórnarmálefni annarra ráðuneyta? Nei. 3. Samráð sem þegar hefur farið fram. Samráð hefur verið haft við Seðlabanka Íslands og Skattinn vegna einstaka efnisatriða frumvarpsins. 4. Fyrirhugað samráð. Fyrirhugað er frekara samráð við hagsmunaaðila. Gert er ráð fyrir því að frumvarpsdrög verði birt í samráðsgátt stjórnvalda.
G. Mat á áhrifum þeirrar leiðar sem áformuð er
1. Niðurstaða frummats á áhrifum, sbr. fylgiskjal. Gert er ráð fyrir því að fyrirhugaðar breytingar frumvarpsins hafi einhver áhrif á tekjur ríkissjóðs. Endanleg niðurstaða liggur hins vegar ekki fyrir í frummati á áhrifum frumvarpsins. Um er að ræða nauðsynlegar breytingar sem munu m.a. leiða til þess að löggjöf og framkvæmd verður skýrari.

H. Næstu skref, innleiðing
1. Hefur verið gerð verkefnisáætlun fyrir frumvarpssmíðina? Já. 2. Hvernig verður staðið að innleiðingu löggjafar? Hvað má gera ráð fyrir að þeir sem verða fyrir áhrifum, opinberar stofnanir/hagsmunaaðilar/almenningsur, þurfi langan tíma til undirbúnings/aðlögunar? Þegar hefur verið haft samráð við Seðlabanka Íslands og Skattinn vegna einstaka efnisatriða frumvarpsins. Fyrirhugað er frekara samráð við samningu frumvarpsins en ekki er gert ráð fyrir að langan tíma þurfi til undirbúnings/aðlögunar nýrrar löggjafar. 3. Hvaða forsendur þurfa að vera fyrir hendi til að lagasetning beri árangur? Gott samráð við innleiðingu löggjafar. 4. Mælikvarðar á árangur og útkomu. Helstu mælikvarðar á árangur og útkomu breytinga sem gerðar eru á ákvæðum laga eru upplýsingar frá ríkisaðilum og greiningarvinna þeirra gagna í fjármála- og efnahagsráðuneytinu. 5. Hefur verið hugað að því að afla gagna til að meta árangur þegar þar að kemur? Fjármála- og efnahagsráðuneytið fær reglulega gögn frá ríkisaðilum og kallar einnig eftir þeim teljist það nauðsynlegt til að meta m.a. árangur lagabreytinga á sviði skatta- og tollamála. Það mun einnig eiga við í þessu tilviki.
I. Annað
J. Fylgiskjöl
1. Mat á áhrifum lagasetningar – Frummat, sbr. eyðublað. Já. 2. Önnur fylgiskjöl eftir atvikum. Nei.